

ČESKÝ VENKOV JAKO SKANZEN. POMOCI MAJÍ MLADÍ LIDÉ

VYLIDŇOVÁNÍ VENKOVA MOHOU ZABRÁNIT MENŠÍ FARMÁŘI, KVALITNĚJŠÍ INFRASTRUKTURA I VÍCE SPOLEČENSKÉHO VYŽITÍ, SHODLI SE PANELISTÉ KONFERENCE.

Vesnicím a obcím v tuzemsku hrozí, že se v budoucnu stanou pouhým skanzenem, kam budou jezdit lidé z měst jen o víkendech. Pokud se Česko nezaměří na rozvoj venkova, podobný scénář může postupně nastat, shodli se účastníci konference Budoucnost českého venkova, kterou na konci ledna v Praze pořádal mediální dům Economia ve spolupráci se zpravodajským portálem Euractiv.

Venkov se u nás potýká s řadou problémů, ať už jde o nedostatečný počet mladých lidí, nezájem o pracovní místa v zemědělském sektoru, nebo neustálé vylidňování venkova, což je celosvětový trend.

Vysokorychlostní internet i zábava pro mladé

Pro rozvoj venkova je klíčové udržení mladých lidí v obcích. Pomoci by mohlo například, aby obce a starostové mohli více rozhodovat o tom, jak využijí své peníze. „Starostové vědí nejlépe, co je potřeba v dané obci změnit a na co peníze využít. Nemělo by se to rozhodovat shora. Starostové využijí peníze výrazně efektivněji a mohou reagovat na současné trendy ve své oblasti. Pokud bude potřeba podpořit sociální aktivity v obci nebo například místní obchod, může si to starosta rozhodnout sám a nese za to odpovědnost,“ myslí si Veronika Vreclonová, předsedkyně Spolku pro obnovu venkova ČR.

K udržení mladých lidí na venkově by měl přispět nejen rozvoj infrastruktury v obcích, ale například i zavedení vysokorychlostního internetu, který by navíc umožnil práci z domova. „Rozvoji venkova by pomohla vyšší digitalizace a zejména vysokorychlostní internet. Dnes lidé internet využívají neustále a mají možnost si přes něj nakoupit či vyřídít řadu věcí. Přitom se ale samozřejmě nesmí zapomínat i na sociální aspekt, aby se lidé měli kde scházet, sportovat či pořádat různé akce a zábavy,“ řekl v diskusi Radim Perlm, vedoucí výzkumného centra Rural.

Podle Pavla Sekáče, náměstka ministra zemědělství, však zatím není o internet v obcích velký zájem. Důležité je proto podle něj také vzdělávat obyvatele venkova v používání nových technologií.

Klacky pod nohy malým podnikatelům

Venkov se musí potýkat i s klesajícím počtem pracujících lidí, ekonomicky aktivní populace navíc neustále stárne. Nejvíce pracovních míst je v mnoha oblastech právě v zemědělství, není o ně ale velký zájem. Ze statistiky ministerstva zemědělství vyplývá, že počet pracujících v agrárním sektoru klesl mezi lety 2000 a 2018 zhruba o třetinu na současných 100 tisíc lidí. Bývalý ministr zemědělství Marian Jurečka loni odhadl, že kvůli stárnutí zemědělců bude během deseti let potřeba obměnit asi 40 procent zemědělských pracovníků.

„Ke zlepšení situace je potřeba mnohem větší osvěta společnosti. Pořád převládá pocit, že zemědělství je špinavá a fyzicky velmi náročná práce, ale tak to v dnešní době už není. Jde o velmi moderní obor, kde dochází k neustálým inovacím. Dnes už lze s trochou nadsázky říct, že nejtěžší práci dělají účetní,“ vysvětlil Pavel Vinohradník, místopředseda Českomoravského svazu zemědělských podnikatelů.

Pro rozvoj venkova je klíčová nabídka pracovních míst v dané oblasti. K přilákání zemědělců a podnikatelů obecně je podle panelistů potřeba zjednodušit současné podnikání a podporovat menší podnikatele, kteří vytvářejí pracovní místa v obcích a na vesnicích. „Kvůli narůstající byrokracii a administrativě museli zavřít

různé obchody a hospody v obcích. Místo toho, abychom je podporovali, házíme jim klacky pod nohy v podobě zavádění EET a stále většího papírování. To vše mladé lidi odrazuje od podnikání,“ připomněla Veronika Vrecionová.

Menším farmářům by pomohlo zastropování dotací

Více pracovních míst mohou také pomoci vytvořit malí zemědělci a rodinné farmy, které zároveň hrají důležitou roli v udržování krajiny.

V Česku v současné době na zhruba 70 procentech zemědělské půdy hospodaří velké zemědělské podniky. Těm se často vyčítá, že se zaměřují především na okamžitou produkci a zisk a nemají vztah k lokalitě, kde působí. Právě menší farmáři se podle většiny panelistů více starají o kvalitu půdy, jelikož v dané lokalitě hospodaří dlouhodobě.

Bez velkých agrárních firem se ale neobejdeme. „Potřebujeme velké zemědělské podniky, které zajišťují převážnou část živočišné a rostlinné výroby. Je potřeba uživit rostoucí počet lidí a k tomu jsou potřeba právě velké podniky,“ uvedl Zdeněk Jandejsek, prezident Agrární komory.

Pro velkou část menších zemědělců je problematické přerozdělování dotací, které podle nich pomáhají zejména těm velkým a křiví současný trh. Bez dotací se ovšem nelze obejít, jelikož je využívá celý svět a Česká republika by bez nich ztratila konkurenceschopnost. Podle většiny debatujících by menším zemědělcům pomohlo takzvané zastropování dotací pro velké zemědělské podniky, které se v současnosti projednává v Evropské unii.

O autorovi | Přemysl Danda, premysl.danda@economia.cz

LOKÁLNÍ FARMÁŘI SE O PŮDU STARAJÍ LÉPE NEŽ VELKÉ FIRMY

Rozvoji venkova by pomohlo zastropování dotací i větší množství malých a lokálních farmářů, kteří mají vztah k místu, kde působí. Současný venkov trápí nejen sucho, ale i nedostatek sociálního života, tvrdí sociální geograf Radim Perlín. Vedoucí Výzkumného centra rurální geografie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy se zároveň věnuje dlouhodobému sledování vývoje venkovského osídlení a vlivu změn v zemědělské politice státu na stabilitu venkovského osídlení. Specializuje se rovněž na územní plánování se zaměřením na rozvoj nejmenších obcí a venkovské krajiny. Aktivní je i v komunální politice, momentálně je zastupitelem v Praze 2.

Jaké problémy nejvíce trápí současný český venkov?

Především nemáme jen jeden typ venkova. Jsou rozdíly mezi suburbánní zónou u velkých měst, jako je Praha, Ostrava či Plzeň. Jiné problémy má zemědělský venkov s velkými obcemi a jiné zase mají malé obce. Na zemědělském venkově je největší problém zajištění podnikání a pracovních míst. Zároveň se musí vypořádávat s environmentálními a ekologickými problémy, jako je například sucho. Problém je, že více než dvě třetiny orné půdy obdělávají velké zemědělské podniky, což není jen Agrofert. Ty se zaměřují hlavně na zisk a prvovýrobu, ne až tak na dlouhodobé využívání krajiny a kvalitu půdy. Jejich pozemky jsou zatíženy erozí. Zároveň také často blokují budování protierozních opatření, jako jsou cesty nebo meze.

U velmi malých obcí je zase problém udržení sociálního života a alespoň základní osídlení. Když máte vesnici s jednou rodinou s dětmi a zbytek jsou důchodkyně, je tam těžké dělat cokoliv.

Proč chcete více podporovat malé farmáře a podnikatele?

Místní sedláci mají vztah ke svému prostředí. Navíc všichni v té obci vědí, kdo to je, a on má za svoji činnost zodpovědnost. Když v krajině hospodaří špatně, dají mu to místní velmi rychle najevo. Když tam ale působí jakási anonymní holdingová společnost, odpovědnost zcela chybí. Malý zemědělec má navíc větší vůli pracovat šetrněji ke krajině, kde působí. Je si vědom toho, že zde může pracovat řadu let a že se musí starat o kvalitní půdu.

Jste tedy pro zastropování dotací?

Nárokové dotace se odvozují od plochy, na které podnik hospodaří. Když má dostatečný počet hektarů, neměl by mít nárok na dotace, jelikož by měl být finančně soběstačný. Důležité je, aby peníze, o které bychom přišli kvůli zastropování, nezmizely. Tyto prostředky by se měly použít právě na podporu malých zemědělců.

Jak udržet mladé lidi na venkově?

To je velmi obtížné. Je to možné v místech, kde je skupina lidí, která se snaží vymýšlet různé aktivity v té obci. Vždycky ale bude odcházet část lidí do měst. Jiná část se ale může naopak vracet z měst zpátky na venkov, mohou hledat klid, stabilitu a jiné podmínky pro život. Podmínkou je, aby existovaly v obci kvalitní služby a společenský život pro mladé lidi. Musí to být místo, kde najdou nějakou formu seberealizace. Pozitivní zprávou je, že se o nedostatku lidí na venkově stále více mluví. Je tak naděje, že se něco bude dít.

Vždycky bude část mladých lidí odcházet do měst. Jiná část se ale může naopak na venkov vrátit, mohou hledat klid, stabilitu i jiné podmínky pro život.

Radim Perlín vedoucí výzkumného centra Rural na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy

O autorovi| Přemysl Danda, premysl.danda@economia.cz